

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIRA

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravištvu „Mira“ v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

Glasilu koroških Slovencev

Leto XXVII.

V Celovcu, 27. junija 1908.

Štev. 26.

Slovenci, v soboto 4. julija zvečer zanetite po gorah, pričah slovenske zgodovine, kresove v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu! Kjerkoli prebivajo verni Slovenci, naj oznanjajo to kresovi.

XVII. letni občni zbor

katol.-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem,

se vrši nepreklicno

v četrtek, dne 9. julija 1908

točno ob dveh popoldne v dvorani

„Rokodelskega doma“ v Celovcu.

Spored:

1. Poročilo odbora.
2. Volitev odbora.
3. Slučajnosti.

K najobilnejši udeležbi vabi

Odbor.

Grafenauer biča vlado.

V torek, dne 22. t. m., je prišel v državni zbornici zopet na vrsto naš poslanec Grafenauer, ki je s perečim sarkazmom bičal naše neznosne šolske razmere. Poslanci Dobernig, Nagele, Kirchmayer in tovariši se to pot med njegovim govorom sploh niso prikazali v zbornico, ker jih je že meseca grudna l. l. poučil, da ni dobro ž njim črešnje zobati.

Prišel je v slovenskem jeziku in govoril nekako tako-le: Prav rad bi govoril za eno črko drugače, kakor znam. Sodim pa, da tega veselja tudi moj sin ne doživi, kajti edinost in narodna politika v večjem pomenu besede sta nam tuja pojma. Naša inteligenca se je v spoznanju časa sicer z vso vnetostjo vrgla na izboljšanje gospodarskih razmer našega naroda in dosegla v tem oziru marsikateri uspeh, toda do moči in veljave bomo prišli šele tedaj, kadar ne bomo kot Slovani ne le mislili, ampak kot Slovani tudi pisali. Kar pa je storil v najnovejšem času del naše mlade inteligence, to kaže, da mnogi nimajo niti verskega prepričanja, niti narodnega duha in da niso nadebudni narodni pionirji. (Živahna pohvala.) Vsak slovenski mož mora to dejstvo le obžalovati in ostro obsojati, kajti take žalostne čine izvršujejo le brezdomovinski pouličnjaki, nekdanj pa so jih izvrševali turški janičarji. Oklenimo se vendar enkrat prave slovenske in krščanske ideje, v kateri je naša moč, naš pomen, naša bodočnost. (Živahna pohvala.)

V nadaljnjem nemškem govoru pravi govornik, da ni bilo posebno srečno, da se je pri posvetovanju o državnem proračunu omejil govornikom čas (dobro-klici), zakaj prav umestni trenotki za skrajšanje govorniškega časa so se v zbornici že mnogokrat nudili in se še bodo, če jih tega ne obvaruje pameten zbornični opravilnik. Zato prosi odsek za zbornični opravilnik, da ne nosi počasi kot polž svoje hiše na hrbtu, ampak jo prejkomogoče postavi pred zbornico, da se more telesu duša vdihniti in se bo tudi vdihnila. „Zlasti se mora po novem pravilniku doseči za posamezne eksistence — pardon, ekselence, sem hotel reči — neoporekljiva pravica, da se smejo udeleževati sej državnega zbora. (Silovit smeh.) Kakor vidite, gospoda moja, je taka določba nujno potrebna, ki pa je ni mogoče doseči potom nujnega predloga, kot vladni predlog pa bi sploh ne imela nobenega upanja. Zato se pokorim temu, da se mi omeji prostost, po zakonih pameti in pravilu parlamentarne dostojnosti. Visoka zbornica! Govorim v imenu naroda, ki ga hoče obsojiti v smrt naprava, ki se imenuje življenje naroda. To je šola. Ta rod pa so koroški Slo-

venci. O potrebi in velikem pomenu šole kot take govoriti bi bilo odveč; oboje je obče znano. Kar pa smatram za dolžnost, da naznam vladni kakor tudi visoki zbornici, je sistem ljudskih šol v slovenskem delu Koroške. Po zadnjem ljudskem štetju štejejo koroški Slovenci še tretjino prebivalstva na Koroškem. Vsak pameten politik bo spoznal kot popolnoma naravno, da se poučuje na učiteljsku take dežele drugi deželni jezik kot obvezni predmet. Na celovškem učiteljsku pa slovenščina ni niti za slovenske učence obvezni učni predmet. Na Kranjskem, kjer je nemškega prebivalstva samo pet odstotkov, nimajo Nemci samo dovolj ljudskih šol, ampak so celo s srednjimi šolami naravnost prenasičeni, in niti vladni niti deželni šolski svet ne pride na misel, narediti na učiteljsku nemščino kot postranski predmet. Kdor potemtakem to stremljenje avstrijske vlade ne more spoznati, je slep in bolnik v javnem življenju.“

Govornik pravi nato, da je to vladno sredstvo, s katerim hoče preprečiti potrebno število slovenskih učiteljev in tako ponemčevanje olajšati. „Zdi se, da se sploh prišteva uničenje koroških Slovencev k državnim potrebam.“ Nato je govornik nadrobno in ostro osvetlil nečuvstvo postopanje koroškega deželnega šolskega sveta nasproti Slovincem, ravnanje deželnega šolskega nadzornika Palle. Na utrakvističnih šolah zahtevajo celo nemško molitev, še z Bogom se naši otroci ne smejo pogovarjati v maternem jeziku. (Čujte, čujte!) Za tako ravnanje šolskih oblasti dober državljani ne more najti drugega izraza nego: Vrag jih vzemi! Končno je zaklical v opomin vladni besede dvornega norca cesarja Alberta, ki jih je izrekel cesarju, ki mu je predložil načrt, kako bo prišel v Švico, rekoč: „Kako boš prišel noter v Švico, vidim, kako pa boš prišel ven, boš pa sam videl.“

Grafenauer je končal govor med burnim odobravanjem. Mnogi poslanci so mu čestitali. Koroški nemškonacionalni poslanci pa so se upali v zbornico šele potem, ko je končal. — Govor priobčimo natančneje, ko prejmemo zapisnik.

Podlistek.

Nekaj svatovskih obredov med Slovaki.

(Priredil J. K.)

Kakor Slovenci imajo tudi drugi narodi slovanski svoje starodavne narodne šege in navade. Pri nas se je vsled vedno bolj prodirajoče moderne kulture žalibog že mnogo izgubilo in pozabilo, kar smo res lahko imenovali pristno narodno in pesniškolepo. Čim manj namreč pride narod v dotiko z modernim svetom, tembolj si je ohranil svoje narodno lice.

Tako se nahaja med Slovaki še mnogo takih obredov, ki se še dandanes ravno tako slavnostno izvršujejo kakor pred desetletji, ki pa so pri nas Slovincih že večinoma pozabljeni.

Posebno zanimivi so ženitvanjski obredi pri Slovaki. Tako kakor bodo opisani tukaj, se vrše ti obredi v okolici slavnega Velegrada.

Na predvečer svatovščine zberejo se mladeniči s starešino v domu ženinovem, družice pa na domu nevestin, da praznujejo takozvano „vinky“. Za starešino se vedno izbere mož, ki je oženjen in zna dobro govoriti. Ko so se sami med seboj pri ženinu zabavali, gredo pogledat tudi na dom nevestin, kako da se tam vrše „vinky“. Tu začne sedaj postajati šele veselo. Uganjajo

* „Vinky“ so gostije ob priliki kakega slavnostnega dogodka. Tudi pri krstu se praznujejo „vinky“. Slovenski pomeni ta beseda toliko kot „venčki“.

se raznovrstne burke, glasen smeh jim sledi, pripovedujejo se šaljivi dovtipi, vmes pa se prepevajo tudi lepe pesmi. Med tem pa se oglasi zunaj pred okni godba, vse hiti ven, godbi naproti. Šele po polnoči se razide vesela družba.

Drugi dan se zopet zbero gostje kakor na predvečer, mladeniči in možje na domu ženinovem, družice in ženske na nevestinem. Družice so oblečene v belo obleko, mladeniči, starešina in ženin imajo na zametnih čepicah „vonice“. Ženinova „vonica“ je nekoliko večja od drugih. Pred odhodom na nevestin dom nagovori starešina navzoče goste in ženina samega ter mu razloži pomen stanu, v katerega namerava vstopiti. Govor ima v glavnih točkah sledečo vsebino:

Častiti gostje! Gospod „svatovski oče“ s svojo preljubo ženo in s svojim ljubljanim sinom, z gospodom ženinom, vas še enkrat prav spoštljivo pozdravljajo in vas obenem prosijo, da bi se jih ne sramovali, in tega gospoda ženina spremlili na potu k nevesti, od tam v hram božji in zopet nazaj na ta ali na njen dom; in da ste se vsi blagovolili odzvati našemu vabilu, zato vas „gospod svatovski oče“ in „svatovska mati“, kakor i njun sin prav spoštljivo in prisrčno zahvaljuje. — Ti pa, ljubi sin, ki si prejel življenje od svojih starišev, si dolžan, hraniti njihovo življenje ves čas do njihove smrti. Danes sicer vstopiš v stan zakonski, prestaneš biti mladenič, toda nikoli ne nehaš biti njihov sin, to ostaneš venomer do svoje smrti. Ni mogoče potreba, da bi tukaj razlagal deset božjih zapovedi, zadostuje

* Šopki (pušeljci).

to, da nam Bog sam vsak dan govori skozi naša usta. „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.“ Nato se obrne proti starišem in nadaljuje: „Vam pa, ljubi oče in mati, katerih sin danes po božji in vajini volji zapušča ta dom, da stopi s svojo izvoljenko v sveti stan zakonski, se jaz v njegovem imenu, z njegovim hvaležnim srcem prav spoštljivo in prisrčno zahvaljujem, da ste mu dali življenje, da ste ga vzgajili v krščansko katoliški veri, ter ga mnogo naučili in v mnogem izurili, posebno pa da ste se oskrbeli i za njegovo prihodnje življenje, in kakor so že nekdanj sveti očetje in očaki svoje otroke blagoslavljali, tako i jaz z veliko spoštljivostjo in ponižnostjo prosim za vašega ljubega sina za očetovski in materini blagoslov.“

Po teh besedah poklekne ženin in oče in mati mu podelita blagoslov.

Po tem ganljivem činu se podajo vsi k nevesti. Tukaj čakajo družice ter zapro duri pred ženinom, ker ne puste odpeljati neveste. Starešina ima zopet težko nalogo; stopi k durim ter začne trkati nanje. Potem se ena izmed družic odzove v hiši, češ, kaj ima tukaj iskati, saj ni neveste v tej hiši, morda se je zmotil itd. Tako ne preostane starešini ničesar drugega, kakor z dobrimi in izdatnimi besedami pridobiti si naklonjenost družic.

V verzih nato začne starešina tako-le: Plemenite ve družice, mnogoštevilne gospice, nikar na nas se ne hudujte, ampak kar vam povemo, zvesto čujte, če hočete nas spoznati, hočemo vam to novico podati: Hodili okrog smo daleč in široko, ter iskali nizko in visoko, dragocen zaklad

ske, ki zdaj na drobno razprodaja. Obžalujemo, da se take lepe kmetije kosajo. Zgubili smo Slovenci s tem tudi zanesljiv glas v II. razredu.

Velikovec. (God sv. Cirila in Metoda) se leto obhaja na nedeljo, zavoljo tega bo naša „Narodna šola“ letos god slovenskih apostolov še posebno slovesno obhajala. Napravila se bo v nedeljo dne 5. julija t. l., ob 3. uri popoldne, v šolski telovadnici slavnostna predstava, katere glavna točka bo z ozirom na petdesetletni lurski jubilej predstava igre „Lurska pastirica“. Tedaj, podjanski Slovenci, posebno velikovski okoličani, v nedeljo dne 5. julija vsi na slavnost v našo „Narodno šolo“!

Velikovec. (Naša lekarna.) Znano je, da je naš lekarniški magister zagrizen hajlovec; toda da niti za dragi denar noče dati zdravil, če kdo ne govori ž njim nemški, to presega že vse meje. Tako je prišla zadnje zimo neka oseba v lekarno, ki ne zna niti ene besede nemški, in zahtevala zdravilo. Magister se zadere nad njo: „Tukaj je šola nemška, ti moraš govoriti nemški.“ Pred kratkim je ista oseba zopet imela opraviti v lekarni, a magister jo je naravnost pustil večkrat priti po zdravilo, dokler ni prišel nekdo drugi in tega nemškonacionalca poučil, kaj je njegova dolžnost, na kar je prinesel laborant takoj sam zdravilo v hišo. Ta slučaj zopet kaže, da se nemškutarska „prijaznost“ ozdravi edino-le z odločnostjo. — Ali imamo še kje na svetu „gorkejšje prijatelje“, kakor se kažejo med nami in od nas živeči nemškonacionalci? Slovenci, pometimo vendar enkrat s svojimi sovražniki s tem, da govorimo in pišemo edino le slovenski. Kdor na slovenski zemlji ne zna slovenski, naj se nauči, ali pa naj gre v germanske lesove želod žret. Lekarniškega magistra pa vprašamo, ali je nastavljen zato, da uganja nemškonacionalno politiko, ali zato, da za denar postreže ljudem? Če ne more videti Slovencev in slišati slovenskih glasov, pa naj gre v Berlin, pa še tam bo našel Poljake in Čehe.

Velikovec. (Nalezljive bolezni.) Med otroci v našem mestu so se pojavile nalezljive bolezni in sicer škrlatica in difteritis. Radovedni smo, kako se bo ravnala sanitetna oblast vsled tega povodom pevske slavnosti, ki se bo obhajala tukaj dne 28. in 29. t. m.!

Št. Rupert pri Velikovu. (Zlata poroka) staršev našega g. župnika Fr. Treiberja, o kateri je „Mir“ že kratko poročal, se je dne 11. t. m. tukaj zelo sijajno izvršila. Dasi slavnost ni bila oznanjena, se je zbralo vendar toliko ljudstva, da je bila naša župna cerkev celo napolnjena. Počastili so to redko slavnost s svojo navzočnostjo visokorodni g. c. kr. svetnik pl. Mayrhofer, c. kr. okr. komisar pl. Lazowsky, baronica Schrenkh, baron in baronica Siber, mnogo odličnih kmetov in ljudstva iz mesta. Cerkev je bila po šolskih sestrah, ki so krasno pele latinsko mašo, praznično okrašena. Zlatoporočena sta stara oče 74, mati 71 let; vsi člani družine so došli. Najstarejši sin Janez je učitelj v Dvoru pri Vrbi, ta je pripeljal tudi svoje tri sinove od 22 do 14 let stare, mlajši sin Jožef je c. in kr. polkovni zdravnik v Celovcu, edina hči Alojzija je pa učiteljica na Brnci. Nobeno oko ni ostalo suho, ko je g. župnik, preden je svoje starše poročal, v ginljivem govoru slikal pomen te redke in pomenljive slovesnosti, se v imenu otrok zahvalil staršem za vse dobrote in slovesno obljubil, tudi po smrti se jih v molitvah spominjati. Po dovršeni cerkveni slovesnosti se je zlatoporočencema vsestransko iskreno čestitalo, došlo je tudi sedem brzojavnih pozdravov. Po obedu v župnišču se je dala cela družina fotografovati. Še na mnoga leta!

Št. Štefan pri Velikovu. (Shod), katerega je naša podružnica sv. Cirila in Metoda za Velikovec in okolico na kvatno nedeljo, dne 14. t. m., v tukajšnji Likebovi gostilni napravila, se je prav dobro obnesel. G. župnik Treiber je najprej poročal o prav ugodnem razvoju in stanju naše „Narodne šole“, ki se je pri našem ljudstvu že tako ukoreninila, da šteje stalno nad 200 otrok. Ebner nam je podal v jako obširnem in skrbno sestavljenem govoru zgodovino šestdesetletnega vladanja našega presvetlega cesarja, v kateri dobi se je tudi naš slovenski narod narodno probudil, posebno omenjal človekoljubnost in neomejeno darežljivost našega cesarja-jubilarja, in h koncu povabil zborovalce, naj zakličejo cesarju trikratni „živio“, kateremu povabilu so se vsi navdušeno odzvali. Gosp. Bauman je končno govoril jako poljudno o gradovih in plemiških družinah na slovenskem Koroškem, posebno v velikovski okolici. Govornik nam je zlasti slikal kot naj-mogočnejšo plemiško družino grofov Starhand, ki so bivali na Vovbrskem gradu, pa bili so v njihovi lasti tudi Trušenski gradovi in Višnarski grad pri Rudi. Ta plemiška družina je dala tudi Bamberškemu škofu Ekbertu svoje premoženje na razpolago, da je mogel ustanoviti samostan v

Grebinjskem Kloštru. Govornik je končal svoj govor z besedami: „Glejte, kmetje, ti nemški plemiči, katerim so vaši pradedje tlačanili, so pomrli, njihovi gradovi so zdaj v razvalinah, ali slovenski kmet še obstoji, zavoljo tega se zavedajte svojega slovenskega rodu in iznebite se novodobne tlake in suženjstva, namreč duševne odvisnosti od nemškutarjev v mestu in na kmetih.“ Ta govor je kmetom zelo ugajal in so se govorniku z živahnim ploskanjem zahvalili za njegovo podučno razpravo. Udnine se je nabralo 71 kron 30 beličev, potrdil se je star odbor in za zastopnika za glavno skupščino sta se izvolila gg. Treiber in Dobrovč. Navdušenje je vzklopelo do vrhunca, ko so v prosti zabavi večje gojenke in že izstopivše učenke naše „Narodne šole“ jako izvrstno predstavljale šalo-igri „Kovač“ in „Pri gospodi“ in žele zaslužno pohvalo. G. Dobrovč je z ozirom na krasno izvajanje teh dveh iger v navdušenih besedah zborovalce opozarjal na pomen in važnost prave šole. Končno izrekamo vsem, ki so k lepi izvršitvi tega shoda pomagali, posebno še gg. tamburašem iz Celovca, najprisrčnejšo zahvalo.

Prevalje. (Petdesetletnica lurske matere božje.) Lepo smo obhajali zadnje nedeljo, 14. t. m., pri Šteklju petdesetletnico lurske matere božje. Občinstva se je kar trlo. Čast. g. Ulbing nam je jedrnatno razložil pomen slavnosti, opisal lurske čudeže in romanje Slovencev v Lurd. Kar nam je povedal v besedah, so nam naša vrla dekleta uprizorila na odru z igro „Lurska pastirica“. Akoravno od prvega nastopa mladih diletantk nismo bogve kaj pričakovali, vendar smo morali občudovati točni nastop in spretno kretanje nekaterih. Igra se bo v nedeljo, dne 28. t. m., ponovila. Le tako naprej z Bogom in Marijo za slovensko domovino!

Leše. (Soc.-demokratski shod.) Tukaj so imeli zadnje nedeljo, 14. t. m., soc. demokratski shod. Sklenili so trdno organizacijo za štrajk. V stavkarsko blagajno bodo udje vsak mesec plačevali baje po K 1.20. Zadnja brezmiselna stavka jih je poučila. Kršč. demokracija, tudi ti na noge! „Ilirija vstani“!

Borovlje. (Šel je, pa vse molči.) Če bi pri nas bil, pa bi ga že mi branili, mi storimo za naše vse“, tako se sociji širokoustijo pred svetom in se delajo mogočne, če pa enkrat res pride do tega, da se naj komu da bolniška podpora, navadno ni dovolj „pulfra“ v kasi; če je kdo iztiran iz dela, pa tudi gledajo in skrbijo samo za svojo kožo. Lep zgled za to resnico je „večni predsednik“ rdečih zborovanj, Hanzička. Hojnik ga je odpustil iz „Puškarske zadrage“, pa je vse lepo tiho in mirno. Ker je Hanzička Neutzlerjeva „desna roka“, smo se bali velikih demonstracij, pa nič ni; kje ste zdaj „metalarji“? Delavci, s prstom vam kažemo nanje, odprite oči in spreglejte vendar!

Borovlje. (Nezgodna pri šulferajnskem streljanju.) O priliki šulferajnske hajlarije je pri streljanju odtrgalo mladeniču p. d. Šajdarjevemu, ki je šele pred tremi tedni prišel od vojakov, dva prsta na roki. Ko se strelja ob Veliki noči, izpolnjuje orožništvo natančno svojo dolžnost; če sliši kje pokati, takoj povprašujejo po dovoljenju in kdo da je odgovoren. Kdo je bil li tukaj odgovoren, ko se je ponesrečil mlad človek in izgubil zdrave ude? Mu bode li šulferajn ali šulferajnska dala zopet zdrave ude ali kako ustanovo, da bo od nje živel, ko ne bo več tako sposoben za delo kakor prej? Slovenci, pustimo Nemce, in se bomo obvarovali marsikatere škode!

Glinje. (Rodoljubljen čin.) Gosp. Lovro Zablachan je izročil svoje lepo posestvo z opravo za gostilno in prodajalno vred „Hranilnici in posojilnici v Glinjah“ z namenom, da bodo tukaj za vedno imela ona in druga narodna društva, kakor „Slovenska čitalnica“, pevsko društvo „Drava“, tamburaši itd. svoj lastni dom. Koliko je že daroval ta skromni mož v narodne namene! Ustanovitev vseh imenovanih društev je bila mogoča skoraj le z njegovo pomočjo. In zadnji njegov dar jim je zagotovil obstoj za vedno. Hvaležnost nas veže, da tudi mi skrbimo vsak po svoji moči, da se bo izpolnila njegova želja, da se ohrani naš mili narod slovenski, ne samo v Glinjah in spodnjem Rožu, ampak tudi drugod, kjer bivajo Slovenci. Gospod Zablachan postavil si je spomenik, ki bo pričal o njegovi ljubezni do slovenskega naroda na veke. Ganljiv prizor je bil, ko so mu pri seji odbora „Hranilnice“ dne 18. t. m. zbrani odborniki v znak hvaležnosti podajali roke in izročili od vseh podpisano spomenico. Bog živi zglednega rodoljuba in ga ohrani še mnogo let! T.

Glinje. (Zaradi žaljenja časti obsojeni.) C. kr. sodnija v Borovljah obsodila je gg. Jožefa Hus in Tomaža Sigot, ker sta razžalila slovenskega župana v Glinjah, vsakega po 100 K, katere morata plačati v ubožno blagajno.

Toženca sta trdila, da je obljubil vrl glinjski župan, da bo preprečil volitev častnih občanov, če ga volijo tudi Nemci. Ker pa to ni bilo res in sta ga v občinski seji imenovala obtoženca „šufta“, si je poiskal pravico pri sodniji, kjer sta bila obsojena. C. kr. deželno sodišče je pri prizivni obravnavi obsodbo potrdilo. Gosp. župana je zastopal g. dr. Brejc, zatoženca pa dr. Messiner.

Podljubelj. Na občnem zboru 14. t. m. so sklenili udje „Podpornega društva kovinarjev“, da pristopijo k „Zvezi kršč. socialnih kovinarjev na Avstrijskem“. Iz poročila predsednika in blagajnika je povzeto, da je društvo nasproti svojim udom do pičice izpolnilo vse, kar jim je obljubilo. Dalo jim je poučna predavanja, skrbelo za knjige in časopise, prirejalo zabavne veselice in ni pozabilo izplačevati bolnikom in potnikom obljubljenih podpor. Tekom osem mesecev so dobili na pr. 255 K podpore. Vsi udje so izrekli društvu popolno zaupanje. Resnici na čast moramo priznati, da so tudi drugi delavci, neudje, začeli spoznavati pošteno in nesebično delovanje našega društva in mu trumoma pristopajo. Živio pamet!

Bistrica v Rožu. „Veliki prijatelj delavcev“, ravnatelj Faust, je povabil na Bistrico v Rožu celovško nemškonacionalno pevsko društvo, da bi po Bistrici malo pohajlalo. Mož, ki zasluži mesečno po 600 K, si tak šport seveda prav lahko privoščiti, dočim morajo nekateri delavci stradati. Heil, fortšrit!

Zahomec. (Zilani na Dunaju.) Marsikateri bo radoveden, kako je bilo z Zilani na Dunaju. Po nemških voditeljih pozvani so se odločili nekateri slovenski pa tudi nemškomisleči Zilani, da gredo na Dunaj k jubilejnemu sprevedu predstavljat zilsko ženitnino. Opravljeni vsi v staro zilsko nošo, ki so jo imeli nekaj sami, nekaj pa so je dobili v Celovcu pri voditelju našega oddelka, so zasedli na slavnostni dan okoli 9. ure dvanajst lepih konjev pingavske pasme; imeli so namreč ob nastopu zadržek, ker so nas konji z vozovi vred dohiteli malo prepozno, a zamujenega nič ni bilo. Postavili so se v vrsto; spredaj je vozil voz z opravo neveste, na straneh voza sta korakali dve Zilanki v narodni noši, za tem vozom so jahali jezdeci, prvi teh je držal ženitninsko zastavo ter se s svojim belcem jako spretno ponašal. Zraven njega je jezdil še eden z belcem, v drugih dveh vrstah pa so jezdili po štirje skupaj. Konji seveda niso bili vajeni ježe, pa spretni jezdec konja kmalu privadi, in korakalo se je v redu. Zastava je bila okrašena s slovenskimi trakovi, in tudi konji so jih imeli vpletene v grive in repe. Vodja tega oddelka je bil seveda Nemeč ter je pozdravljajal z „hoch“ in „heil“, večina jezdecov in Zilanke od zadaj pa z „živio“. Pele so se večinoma stare slovenske in tudi nekaj nemških pesmi kakor se navadno pri nas poje, in vsako pesem so naši godci jako spretno spremljali. Cesarja so pozdravljali naši mišljeniki z „živio“-klici, drugih glasov se pa ni veliko slišalo. Za jezdecu so vozili še trije vozovi z ženinom, nevesto in njenim spremstvom, za temi pa so zopet korakale Zilanke. Ljudstvo se je jako povoljno izražalo o naših Zilanih, ne meneč se za to, da smo Slovenci. Za Zilane pa je bil to pravi pouk, ker so videli na lastne oči, da ni nobena sramota, biti Slovenec. Čudno pa je, da naša slovenska noša tako ugaja tudi Nemcem! Ko je bil naš oddelak pripravljen za odhod, so se mu hotele pridružiti še nekatere dunajske Zilanke, a bile so tako slabo oblečene, da skoraj niso bile podobne pravim Zilankam, in ker se jih ni bilo drugače iznebiti, so jih naša dekleta pustila zasesti voz, ki je bil za naše pripravljen, tako, da se napačna obleka ni videla. Kar se tiče jedi, stanovanja in celo vožnje tja in nazaj so bili prosti ter s postrežbo jako zadovoljni. Zilan.

Gorjane na Zili. (Sonnenwender.) Na večer 22. t. m. je gorel na Gorjanski planini „Sonnenwender“, katerega so napravili nekateri nemčurji iz Vrat; zraven sta bila tudi naša dva nemškonacionalna učitelja. Spuščali so tudi rakete. Videli smo tudi goreti tri kresove blizu Beljaka, sicer pa pri Zili nobenega. Zanetimo na predvečer sv. Cirila in Metoda več kresov in s tem pokažimo, da je Zila slovenska!

Iz Gorjan na Zili nam piše preprost mož: Čital sem svoje dni razne časnike kakor „Neue Freie Presse“, graške, beljaške in celovške liste, zloglasno „Bauernzeitung“ in za njo capljajočega „Štajerca“ ter spoznal, da so ti listi skrajno sovražni katoliški veri, zlasti pa še nam Slovincem. Čital sem pa zraven vedno tudi naš slovenski „Mir“ in spoznal, da se poteguje izmed vseh najbolj za pravico in piše tudi resnico. Kdor bere na pr. samo „Bauernzeitung“, mora postati polagoma versko mlačen in končno veri sovražen in mora začeti Slovence sovražiti; tako zvito in lažnivo pišejo listi te vrste. Prebirajmo, dragi rojaki, katoliške časnike, posebno pa „Mir“.

Odprto pismo gospodu Faustu, ravnatelju tovarne na Bistrici v Rožu!

Podpisanemu je prišlo v roke Vaše naznani od 10. junija 1908, v katerem trdite, da niti meni niti delegatom delavcev nasproti niste dali nobenih obljub in da v nobenem oziru niste v nobeni točki štrajkujočim delavcem ugodili.

Nato Vas vprašam:

I. Ali mi niste obljubili enega odpuščenih treh delavcev sprejeti takoj zopet v tovarno; druga dva pa morata priti za delo zopet prosit, ker sta po Vaših besedah delo sama zapustila?

II. Ali se niste meni nasproti izrazili, da Vam ni znano, da bi se v tovarni tudi ob nedeljah delalo, in če se, da boste to delo ustavili?

III. Ali mi niste pokazali tabelo zaslužka tistih delavcev, ki delajo na „akord“ in da Vam je kot uradniku tovarne nemogoče dovoliti zvišanje plače posameznim delavcem začetnikom, da pa hočete opravičene zahteve delavcev vsekdar upoštevati, ako se oglasijo s prošnjo „in einzelnen Gruppen“?

IV. Ali se niste meni nasproti izrazili, da vsled štrajka nobenega delavca ne boste odpuščali; da sploh ne mislite zmanjšati število delavcev v tovarni in da bo vsled strojnega dela ostal zaslužek na akord vedno na današnji višini in da ostane vsak delavec pri svojem delu, razen če se v tovarni kaj poškodni in je vsled tega časna sprememba neizogibna?

V. Ali niste uprav slovesno priznali in obljubili, da mora osobeje z delavci vljudno postopati in dostojno ravnati?

Vse to potrdim s svojo moško besedo in sem pripravljen vsak čas isto potrditi, če bi bilo treba, tudi s prisego pred sodiščem. Gospod Faust, ali si upate ugovarjati?

Dunaj, dne 22. junija 1908.

Fr. Grafenauer,
drž. poslanec.

Poglavje za delavce.

Regentanje socijev. Rdeči „Arbeiterwille“ se je v eni svojih zadnjih števil obregnil ob prevaljsko delavsko društvo in mu sponaša, da še dosedaj ni ničesar storilo v gospodarski prosep delavstva. Vprašamo dopisnika, ali je lani celo leto spal ali kaj, da ne ve, da je naše društvo ravno lani doseglo za delavce imeniten gospodarski uspeh s tem, da je pri inšpektoratu deželni naklad v Celovcu izvojevalo znižanje vinskega davka od 12 K na 1 K, kar niti občina ni mogla vkljub vsemu prizadevanju doseči za ostalo prebivalstvo. Ali to ni delo za ubogega delavca? Ali je mogoče to tista samopašnost, katero najdeš povsodi ravno pri socialno demokratiških voditeljih, ki si ob delu „za blagor delavca“ polnijo mastne žepe? Medtem, ko je rdeči dopisnik na Lešah svoje pristaše reševal v gostilni pri pivu z „Arbeiterwille“ v rokah, je neutrudni sedajni naš društveni blagajnik letal od enega delavca do drugega, pobiral podpise za dotično ulogo na inšpektorat, in nato še prispevke, in žrtvoval ljubi čas in dragi denar. V hvaležnost za svojo požrtvovalnost pa je moral še marsikatero debelo vtakniti v žep. Da, to je res socialno delo, malo drugače kakor pa ono, katero oznanjujejo tiste zveneče fraze na shodih pri „Peruzziu“. Seveda nekateri „črne-žrci“ iz same zavisti do tega, da se je delo pričelo na naši strani, niso hoteli pristopiti k započeti akciji in rajši plačali 12 K namesto ene, potem pa na tihem kuhali srdito jezo nad našimi uspehi. Ali norcem daj Bog pameti! Društvo samo je takrat žrtvovalo nekaj denarja v prosep tega delavca tako koristnega čina. In društvo si bo zmeraj prizadevalo, v potrebi delavcu-trpinu po svojih močeh pomagati na noge. Usiljevalo se pa ne bo nikomur.

Gospodarske stvari.

Govedo kot vprezna živina. Mnogi kmetovalci so ponosni, ko imajo po enega ali dva konja. Vendar je treba pomisliti, da konji razmeroma precej stanejo, ker nimajo dovolj dela. Drugače je seveda, če kmetovalec s konji posebej zasluži s prevažanjem ali z rejo. Kjer jih pa kmet ne uporablja tako, je bolje, da ima vola, ali da si pomaga s kravami pri poljedelstvu. Zmerno delo na prostem kravam nikakor ne škoduje. Mleka ne izgube, boleznih na nogah se ne pojavljajo tako pogosto. Brejim kravam lahko delo tudi ne škoduje, nasprotno jim celo koristi in je boljše zanje, kakor če vedno stoje v hlevu. Razen krav

in volov naj se tudi plemenski biki uporabljajo kot vprezna živina. Biki, ki delajo na polju, niso hudobni in ostanejo dalj časa uporabni kot plemenska žival.

Gosenice. Strokovni učitelj Brüders pravi o gosenicah sledeče: „Iz raznih delov dežele prihajajo poročila, da so prišle nad drevje ponekod v ogromnem številu gosenice, zato naj bodo tukaj podana glavna sredstva, katera se danes morejo rabiti v pokončevanje te golazni. Prvo je seveda uničevanje gosenic. Imamo sledeče vrste gosenic: 1. Glogov belin. Gosenice izgledajo sive in svetlorjave, so le malo dlakaste in pojedjo listje z rebri vred popolnoma. Sedaj so gosenice izrasle, deloma so se že zabubile. V severnih krajih se bodo kmalu. Bube so svetložolte s črnimi pikami; najdeš jih viseti na veji dreves in grmov in jih treba takoj zbirati in uničevati, preden zopet začne beli metulj junija izlegati jajca, iz katerih izidejo še tekom poletja krepke male gosenice. Gnezda te gosenice so po odpadu listja dobro vidna, in jih je treba po zimi pridno odrezovati, zbirati in sežigati. Kdor je to lansko zimo zamudil, bo letos silno trpel po tej golazni. 2. Zlatoritka. Gosenice so temno sivorjave in imajo na hrbtu dva rdeča pasa. Škoda in način življenja sta ista kakor pri belinu. Tudi te gosenice se bodo kmalu izrasle in zabubile, tako, da bo tudi le pobiranje bub, ki jih najdeš med listjem, mogoče. Tudi tega škodljivca gnezda moraš pozimi pobirati in sežigati. 3. Prsteničar. Pisano progaste gosenice se odlikujejo po svoji posebni požrečnosti. Drevesa, ki so jih „do kosti“ objedle, takoj zapuste in splezajo na sosedna in tudi ta na enak način obžro. Ta vrsta gosenic igra letos, kolikor je doslej znano, glavno ulogo in ji zato treba posvetiti vso pozornost. Prsteničarjeve gosenice se sedaj pogosto ponoči zberejo v kakem kotu med vejami v velike družbe in jih lahko zjutraj presenetiš ter vse s kako kunjo stisneš. Drevesa in drevesne dele, ki so jih te gosenice uničile, lahko sedaj tudi z uspehom škropiš z raztopino, ki si jo napraviš iz 1 kg tobačnega ekstrakta (ga dobiš v tobačnih prodajalnah) in 1 kg mastnega mila na 100 litrov vode. Ker grede gosenice od drevesa do drevesa, od sadovnjaka do sadovnjaka, zato je treba nanje posebno paziti in morebiti tudi škropljenje z navedenim sredstvom po potrebi ponoviti.“

Društveno gibanje.

Na katehetski sestanek, ob enem občni zbor „Slov. katehetskega društva za Koroško“, v sredo dne 1. julija t. l., ob 2. uri popoldne, v „Narodnem domu“ v Št. Jakobu v Rožu vse č. gg. ude in somišljenike vljudno vabi
Matej Ražun, predsednik.

„Slov. kršč.-soc. zvezi“ za Koroško“ (Celovec, Kosaranske ulice št. 30) je daroval prvo jubilejno petačo (K 5—) g. Alojzija Haderlap, posestnik in lesni trgovec v Železni Kapli. Hvala! Obilo posnemalcev želi
„Zvezin“ blagajnik.

Radiše. V nedeljo, dne 28. t. m., zboruje ob 3. uri popoldne izobraževalno društvo. Govori o romanju v Lurd č. g. Ant. Kaplan.

Št. Janž v Rožu. „Slov. kat. izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico“ priredi na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija, ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne pri Gašperju v Podsinjivasi redno mesečno zborovanje. Po zborovanju bo veselica s sledečim sporedom: 1. „Na planine“ (poje moški zbor). 2. „Občutki“ (poje moški zbor). 3. Igra „Kmet in fotograf“. 4. „Pevska radost“ (poje moški zbor). 5. „Mlatiči“ (poje moški zbor). Vstopnina za nede 20 vin., za ude 10 vin. K obilni udeležbi vabi vse ude in prijatelje društva
odbor.

Škocijan. „Slov. k.-s. bralno društvo za Škocijan in okolico“ napravi prihodnjo nedeljo, dne 28. rožnika t. l., točno ob 3. uri popoldne „pri Majarju“ v Škocijanu II. redni letni občni zbor. — Spored: 1. Mladeniški govor. (Govori štajerski mladenič Fr. Žebot iz Št. Ilja v Slov. goricah.) — 2. Letno poročilo, volitev novega odbora in slučajnosti. — 3. Gospodarski govor. (Govori strokovnjak iz velikovške okolice.) — 4. Prosta zabava. — Društveniki, pridite vsi! Prijatelji društva dobro došli! Najobilnejši udeležbi se priporoča
odbor.

Črna. Vabilo na veselico, katero napravi prevaljsko slovensko delavsko društvo. Na sporedu ste tudi dve igri, in sicer: „Nemški ne znajo“ in „Trije tički“. Igrice predstavljate v soboto, dne 4. julija ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 5. julija ob 2. uri popoldne v zgornjih prostorih Geršakove gostilne. Komur je mar poštena zabava, naj ne izostane! K obilni udeležbi najvljudneje vabi
odbor.

V Vogrčah priredi tamošnje „Slov. kat. izobraževalno društvo“ svoj mesečni shod v nedeljo dne 5. julija, ob 3. uri popoldne, v Hamrovi gostilni. Malo bo resno, malo pa „špansko“. Tedaj, udje in ljubi prijatelji, pridite!
Odbor.

Prevalje. V nedeljo, dne 28. junija, popoldne ob pol štirih, se pri „Šteklju“ ponovi igra „Lurška pastirica“. Rodoljubi, nikar ne ostane doma.
Odbor.

Politične vesti.

Interpelacija

poslanca Grafenauerja in tovarišev na Nj. ekscelenco g. pravosodnega ministra v zadevi imenovanj sodnikov na Koroškem:

Pred kratkim so se izvršila na Koroškem sodnijska imenovanja. Visoka vlada je pri tej akciji zopet našla priložnost, da je prekršila večkrat in sveto storjeno obljubo, biti pravična manjšinam v posameznih deželah. Sodnijska imenovanja na Koroškem so akt samovolje avstrijske pravosodne uprave, koncesija nemškonalni propagandi in brezobzirno zanemarjenje dejanskih jezikovnih razmer v posameznih sodnih okrajih.

Šmohor je dobil okrajnega sodnika, ki je popolno nasprotje svojega prednika in znan sprotaik Slovencev.

Sodniško mesto tudi jezikovno mešanega okraja Trbiž se je oddalo uradniku, ki slovenskega jezika ni prav nič zmožen, ne glede na dejstvo, da se je v tozadevnem kompetentnem razglasu zahtevalo znanje slovenskega jezika in da so prosili tega večči, zmožni uradniki.

Tembolj pa se je justična uprava trudila, pomesti iz koroške dežele slovenskega jezika zmožne uradnike.

S tem, da podpisani proti takemu protipostavnemu in pravnemu postopanju pravosodne uprave odločno protestiramo, vprašamo hkrati:

I. Kako more Nj. ekscelencna sodna imenovanja na Koroškem, zlasti pa imenovanje okrajnega sodnika v Trbižu opravičiti?

II. Ali hoče ekscelencna najti potrebni čas, da odgovori na to interpelacijo?

Dunaj, 20. junija 1908.

Grafenauer,
drž. poslanec.

Interpelacija poslanca Grafenauerja.

Posestniki v Št. Jakobu v Rožu, Velkivasi in Dravljah imajo na nekaterih parcelah, ki so last rožeške grajščine, pravico do lesa za stavbe in kurjavo in pašno pravico za 321 glav goveje živine in 428 ovac. V 20 letih pa je grajščina gozd tako razširila, da se na pašniku more pasti samo 50 glav mlade živine. Poleg tega zahtevajo kneza Liechtensteina gozdarji od strank, ki hočejo na omenjenih parcelah pasti, nemogoče zahteve. Proti tozadevnemu oddelku c. kr. politične oblasti so se posestniki, ki imajo servitutne pravice, pritožili, 5. aprila 1907 rešitev priziva pospešili, pa še do danes o tem niso prejeli nikakega odloka. Zato so Grafenauer in tovariši vložili interpelacijo, v kateri ga vprašajo,

I. ali je ministru ta zadeva znana?

II. ali hoče minister c. kr. beljaškemu okrajnemu glavarstvu ukazati, da to zadevo takoj reši?

III. kaj hoče Nj. ekscelencna ukreniti, da bodo v reševanju gospodarskih zadev pogostoma zelo počasne c. kr. politične oblasti na Koroškem postopale malo hitreje?

Sličnih interpelacij bo koroškim Slovincem še mnogokrat treba, da na Dunaju vendar enkrat spoznajo, da je pri nas mnogokaj gnilega in da c. kr. politične oblasti slovenske vloge zanemarjajo in načeloma zavlačujejo ali sploh ne rešujejo.

Trgovinski minister dr. Fiedler

je 22. t. m. posegel v proračunsko razpravo in vzbujal s svojim govorom splošno pozornost in pohvalo poslancev. Trgovinsko ministrstvo se je bavilo dosedaj skoro izključno s trgovino in industrijo, sedaj pa se je ustanovila v ministrstvu socialnopolitična sekcija. Minister omeni, da bo naloga tega odseka, da zakonito uravna otroška in ženska dela in se v industrijskih podjetjih varuje delavce zastrupljenja v tovarnah za fosforove vzgalice, svinec, celnoid itd. Zelo odločno je zagovarjal minister napade na češke poštne uradnike, ki so se trudili, da uveljavijo pri pošti češki uradni jezik, in je pondarjal, da malenkostni slučajni niso bili vredni, da je javnost o njih toliko govorila. Listki, ki se končno zavržejo, ki za urad niso važni in se včasih sploh ne rabijo, naj ne bodo povod, da bi se očitalo uradništvu kakega celega naroda. V javnosti se vedno ponavljajo pritožbe o slabih plačah. V tem oziru se je v zadnjih šestih mesecih mnogo zgodilo, kar minister nadrobno našteje.

Wahrmund — v Prago.

Profesor Wahrmund, v krogu znanstvenikov dosej neznana oseba, se je proslavil s svojim protiverskim spisom in bi bil skoro strmoglavil sedanjo vlado. Vse, kar čuti svobodomiselnost, se je zavzelo za tega učenjaka. Svobodomiselnost visokošolci so se zavzeli zanj in začeli štrajkati in zabranjevali predavanja na vseučiliščih. Nemško-nacionalni politiki so se že začeli sramovati in niso več marali hoditi za to „zvezdo znanosti“ po kostanj v ogenj. Že sam Wahrmund se je zadovoljil s tem, da so ga prestavili. Naučni minister dr. Marchet ga je imenoval za najstarejšo avstrijsko vseučilišče v Prago, kjer bi naj začel meseca oktobra predavati cerkveno pravo. Marchet je izvolil torej neko srednjo pot, ki pa ni nobenemu povolji. Katoliške stranke izjavljajo, da to premeščenje za Wahrunda ni nobena zaslužena kazen, ampak je le avanzma. „Čeh“, glasilo češke katoliške stranke, protestira proti imenovanju Wahrunda za praško vseučilišče in dvomi, da bo Wahrmund v Pragi sploh predaval, češ, v oktobru morda tudi Marchet ne bo več minister. Ta list poroča tudi, da je praški kardinal-nadžkof Skrbensky dvakrat protestiral proti Wahrundovemu imenovanju. Posredoval je brezuspešno tudi papežev nuncij na Dunaju. Marchetu se je z imenovanjem precej mudilo, ker mu je rekel sam presvetli cesar: „Gospod minister, napravite red; to je že škandal.“ Te odločne besede presvetlega vladarja je krščansko-socialno časopisje z velikim veseljem pozdravilo. Tudi liberalni dijaki, ki bi bili radi izzvali kulturni boj, niso s tem imenovanjem zadovoljni, čeravno jih je sam Wahrmund pozval, da naj končajo štrajk. Še 19. t. m. so sklenili na Dunaju izjavo, v kateri se jezijo na vse, na ministra Marcheta, na svobodoljubne poslance in akademične oblasti, češ, da so jih pustili na cedilu. Sklenili so po vseh univerzah, da bodo štrajkali naprej in demonstriali proti vladi. Ker pa nikjer niso našli prave opore, so opustili po vseh univerzah štrajk. Tudi „Reichspost“, glasilo nižjeavstrijskih krščanskih socialcev, z Wahrundovim imenovanjem ni prav nič zadovoljna in piše, da je v boju med katoliškim ljudstvom in onimi, ki hočejo imeti kulturni boj, ostal zmagovalec — edini Wahrmund, ker bi po svojih zmožnostih sicer nikdar ne prišel kot profesor na tako slavno vseučilišče kakor je v Pragi. In tega mnenja smo tudi mi. Marchet se moti, če meni, da bo s sedanjim imenovanjem konec že smešne — „Wahrmundove afere“.

Književnost in umetnost.

Spevoigra: „Slava domovini“. Dvo- in trigrasni zbori s samospeli ter z deklamacijami, uravnani za spremljevanje na klavirju ali harmoniju. Sestavil in izdal Anton Kosi, učitelj v Središču na Štajerskem. 25 strani, cena partituri 3 K 20 vin., besedila pesmi 12 vin., deklamacijam 16 vin. V tej spevoigri se povečuje v pesmih in deklamacijah slovenska domovina. Napevi k pesmim so povečini izvorni, deloma pa že znani kakor „Po jezeru“, „Triglav“, „Oj ti moj dom“ itd. Zbrani so samo lahki napevi v duhu slovenske narodne, oziroma ponarodele pesmi s primernim spremljevanjem. Glasbeniku in rodoljubu vse naše priznanje in zahvalo za to že drugo skladbo te vrste, ki bo zlasti učitelstvu, pa tudi drugim prirediteljem mladinskih slavnosti dobro došla. Zeleni bi samo, da najde to delo dovolj odjemalcev ter da neutrudljivi pisatelj in skladatelj nadaljuje z enakimi spevoigrami.

Cerkvene vesti.

Nove maše bota pela č. g. Josip Rudl dne 26. julija in ne 25., kakor je bilo zadnjič pomotoma tiskano, in č. g. Andrej Truppe 9. avgusta in ne 26. julija.

Č. g. dr. Franc Sommeregger je bil 22. junija promoviran v Rimu doktorjem filozofije.

Kaj je novega po svetu.

Novi dvajsetkronski bankovci so prišli 23. t. m. v promet.

Letovišče Rajhenburg ob Savi. Lepa, romantična lega trga Rajhenburga z okolico nudi vse predpogoje, da postane zdravo in prijetno letovišče. Trg ima zdravo podnebje, zdravo pitno vodo, v bližini senčnate izprehode in v okolici kar najlepše izlete. — Vsako nedeljo se pripelje posebno iz Zagreba mnogo izletnikov, ki se ne morejo načuditi krasnemu razgledu iz grada in lepi okolici. Vse to uvažajoč se je tukaj ustanovilo društvo za promet tujcev. Kot prvi korak

moremo zaznamovati zgradbo kopališča ob Savi. Društvo je tudi že preskrbelo precej stanovanj za tujce po zmernih cenah. V trgu imamo tudi restavracije, ki po zmernih cenah zadoščajo zahtevam gostov. Letoviščarji, ki želijo kakršnokoli informacijo, naj se blagovolijo obrniti na omenjeno društvo.

Milni prašek, ki se razpoči. V Solingu se je neka gospa vsled razpoka milnega praška na očeh močno poškodovala. Kakor se je pozneje izkazalo, je bil v tistem prašku peroksid. Takšni perilni praški sicer močno učinkujejo, pa so tudi zelo nevarni in posebno močno ujedajo, da se perilo v kratkem raztrga. Pravzaprav bi taka perilna sredstva sploh ne smela na trg. Radi pa opozarjamo, da se perilni praški Jurija Schicht a. dr. v Ustju nad Labo pripravljajo iz popolnoma neškodljivih snovi. Zato moremo Schichtov perilni izvleček „Frauenlob“ ravnotako Schichtov „belilni prašek“ z mirno vestjo najbolje priporočati. Pri namakanju perila služi kar najbolje, ne da bi mu bilo v najmanjšo škodo. Popolna čistost in neškodljivost ste zajamčeni s 25.000 K.

West Allis, Wis., U. S. A. „Mirov“ prijatelj nam piše: Naj poročam zopet nekaj novic: Želja Slovencev v Milwaukee se je zadnjo nedeljo izpolnila. Kakor je bralcem že znano, pričela je tukajšnja naselbina lansko zimo zidati svojo cerkev, ki se je tudi srečno dozidala. Veliko je bilo truda, veliko skrbi, a vendar delo, posvečeno Mariji Pomočnici kristjanov, se je dovršilo. Bilo je krasno jutro, ko so slovenska društva sv. Janeza, sv. Jožefa, „Sloga“ in hrvatska „Nada“ med spremljevanjem godbe prikoralili na West Allis. Bil je res lep prizor in Anglež in Nemeč sta občudovala naše ljudstvo. Ker je nadškof Messmer v Rimu, blagoslovil je cerkev generalni vikar monsignor Rainer. Slavnostni govor imel je župnik Kranjec iz So. Chicage, ki je opirajoč se na besede: „Danes je tej hiši zveličanje došlo“, pokazal, kaj je Slovencu katoliška cerkev. Peto sv. mašo imel je ob asistenci č. g. Šusteršiča iz Jolietta in Haberstocka iz Milwaukee nadškofov tajnik Trandt. Navzoča sta bila tudi nemški in poljski župnik iz West Allis, gg. Burbach in Stukalski. Krasno je bilo pod vodstvom gosp. Heima tudi cerkveno petje; vrstila sta se mešani in novo ustanovljeni moški zbor. Slovesno cerkveno blagoslovljenje zedinilo je ves jugoslovanski narod v Milwaukee. Dal Bog, da bi ta sloga in edinstvo trajna ostala; potem bodo druge narodnosti tudi naš narod upoštevale in spoštovale. Ne pravi zastoj Koseski: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“

— Še slavnejša pa je bila 50 letnica monsignora Buha, h kateri smo se zbrali slovenski duhovniki, katerim je bilo mogoče iti od doma, iz cele Amerike. Navzoča sta bila mil. gg. škofa Trobec in Stariha, in razen slavljencev tudi monsignor Plut. Bilo nas je 32. Krasen je bil slavnostni govor škofa Trobca. Orisal nam je v zanimivih potezah monsignorovo delovanje. Pred 44 leti je prišel gospod v Ameriko in pričel delovati med Indijanci. Njegovo breme mu je odvzel pred 19 leti Slovenec-benediktinec, o. Roman Homar, ki je jubilarju pri nato sledečem banketu tudi v indijanskem jeziku napil. Omenim le še, da je bil jubilar ustanovnik sedaj tako razvitega katoliškega lista „Amerikanskega Slovencev“. Redka je bila nam ameriškimi Slovincem zadnja slavnost, a upajmo, da ni bila zadnja, ker imamo še obilo častitih gospodov, ki se bližajo zadnjemu jubilarju, kojemu kličemo vsi: Na mnoga leta! — Kaj dela pač naša naselbina? Izvrstno napreduje. Naš slovenski in hrvatski narod se seli iz mesta, kupuje si zemljišča in si zida lastne domove. Kdor ima družino, ta se tako ne bo več vračal v stari kraj, zato gleda, da si tu postavi domovanje. Od Korošcev ste bili do sedaj tu samo družini Čikoj. Kot tretji pride Konrad Pečar, tudi star prijatelj „Mirov“, ki si bo zidal hišo za 15.000 kron. Tudi naš organist jo misli kmalu iz mesta popihati. Mesta rastejo tu kakor pri nas po dežju gobe. Pred šest leti bilo je samo par koč tu; nemško župnijo pričel je župnik Burbach z 12 družinami, sedaj jih ima nad 300; a mesto West Allis šteje že nad 8000 duš. V tovarnah dela nad 15.000 delavcev, ki pa večinoma še v Milwaukee bivajo in se s poulično železnico vozijo na delo. Mesto ima veliko prihodnost, kakor tudi naša slovenska občina. Že sedaj bi bil drugi duhovnik potreben. Jeseni mislimo pričeti s slovensko-angleško šolo. Na podlagi materinega jezika uči se tu po vseh katoliških župnih šolah, katere morajo sami vzdrževati, državni angleški jezik. Samo na Koroškem imajo visoke glave druge „pojme“ o metodi. Mogoče se jim bo pa tudi s časom pričelo „svitati“. Kake so ameriškanske razmere, sicer bo pa marsikaterim bralcem opisal č. g. župnik Mlinar, ki je ravno na potovanju v domovino. Še Tomažu v Gospi Sveti moram nekaj povedati: Tako krasnega petja, kakor je bil v slovenski cerkvi v Jolietu pove-

dom zlate maše, na Slovenskem še v starem kraju ne bo nikoli slišal. — Prijateljem in znancem pa pozdrav!

J. S.

Za „Narodno šolo“ v Št. Jakobu v Rožu so darovali:

Zavedna slov. žena v Rožu 5 K. Upravništvo „Slovenca“ 60 + 10 + 10 = 80. Dobrotnica iz Št. Jakoba 100. Prunč Kancjan 1. Micika in Lizika Uranšek v Švabeku 350. Zbirka ob ženitovanju g. Štangla v Šmihelu 9. Iz nabiralnika pri Šercerju v Šmihelu 345. Dobrotnica iz Leš, Šent-Jakob v Rožu, 10. Mohorjani v Novem mestu 1770. Neimenovan v Mokronogu na Kranjskem 5. Jurij Rozman, župnik v Podnartu, 3. V Brežicah zbrala rodoljubna gospa Ljuba Lipej 13002. Matvijejevič v Gorici 10. Šelander Primož v Zelučah 5. Žihpoljska Marijina družba 1370. Neimenovan iz Žihpolj 2. Beljaško omizje v Trstu 10. Jaka Spicer in njegov prijatelj na Jesenicah 6 K. Skupaj 410 K 37 vin.

Najiskrenejša hvala vsem blagim darovalcem!

Matej Ražun, župnik.

Za društveno stavbo na Brnci so darovali: Dobrodelno društvo „Drava“ v Beljaku 50 K. Prof. dr. M. Potočnik iz Maribora 10. Matija Wutti p. d. Pajovec na Ločilu 5. Marija Koman v Trstu 280. „Beljaško omizje“ v Trstu 20. Slovenski bogoslovci po č. g. Ivanu Ožgan 17 K. Slovensko tamburaško društvo „Dobrač“ na Brnci.

Tržne cene v Celovcu

17. junija 1908 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)		
	od		do		K	v	
	K	v	K	v			
Pšenica	—	—	—	—	—	—	
Rž	20	83	21	33	12	42	
Ječmen	—	—	—	—	—	—	
Ajda	19	23	20	20	10	10	
Oves	16	83	17	—	5	90	
Proso	—	—	—	—	—	—	
Pšeno	—	—	25	40	16	—	
Turšičica	—	—	—	—	—	—	
Repica (krompir)	—	—	4	—	1	80	
Seno, sladko	6	40	7	40	—	—	
„ kisló	4	80	6	20	—	—	
Slama	4	40	5	60	—	—	
Mleko, 1 liter	—	22	—	24	—	—	
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—	
Maslo (goveje), 1 kg	2	40	2	80	—	—	
Surovo maslo (putar), 1 „	2	40	3	20	—	—	
Slanina (špeh), povoj., 1 „	1	90	2	—	—	—	
„ „ „ surova, 1 „	1	60	1	70	—	—	
Svinjska mast	1	70	1	80	—	—	
Jajca, 1 par	—	12	—	13	—	—	
Piščeta, 1 „	2	40	2	80	—	—	
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	—	—	
30 cm drva, trda, 1 m ³	3	—	3	40	—	—	
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	2	80	—	—	
Ž i v i n a	Počrez	100 kilogramov				Prignalo	Prodalo
		žive vage		zaklana			
		od	do	od	do		
v k r o n a h							
Biki	—	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	—	—	—	—	—	—	—
Junci	—	—	—	—	—	—	—
Krave	166	290	—	—	—	22	10
Telice	—	—	—	—	—	—	—
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	—	—	—	—	—	284	118

Loterijske številke 20. junija 1908:

Trst 48 41 76 56 36

Linc 31 30 83 85 46

Mala gostilna

v slovenskem delu Koroške, ob državni cesti in železnici

je na prodaj.

Več pove upravništvo „Mira“.

Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu,

katera je z najnovejšimi stroji in pismenkami oskrbljena, prevzema razna naročila tiskarske obrti, kakor: Uradne in pismene zavitke, spovedne listke, vizitnice, pisma za trgovce, račune, cenike in sploh vse v tiskarsko stroko spadajoče stvari ter bode izvrševala vse točno, vestno in po najnižjih cenah.

Častiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporoča za obila naročila

z odličnim spoštovanjem vdano

vodstvo tiskarne družbe sv. Mohorja.

Podpirajte Ciril-Methodovo družbo.

Sanatogen

Od več kot 5000 profesorjev in zdravnikov vseh kulturnih dežel sijajno priznan kot najuspešnejše krepilno in oživljajoče sredstvo.

**Krepi telo.
Jači živce.**

Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Brošure zastoj in poštine prosto po **Bauer in dr.**, Berlin SW 48. Glavno zastopstvo: **C. Brady**, Dunaj, I., Fleischmarkt 1.

Zdravega in krepkega učenca

kakor tudi **hišnega hlapca** (trgovskega slugo) z dežele sprejme takoj

Karol Gregorič,

trgovec s špecerijskim blagom v Celovcu, Schulhausgasse šte. 26.

Majerja, treznega, poštenega, od 40 do 50 let, za 12 govedi in 12 prašičev, kateri bi znal tudi molsti, išče proti dobri plači **Fran Tavčar**, posestnik in trgovec v Selcih pri Škofji Loki. Vstop lahko takoj.

Za poletje se oddajo

v najem tri sobe in čumnata pri g. Matiji Prosekarju v Kotmarivasi.

Carl de Roja, Beljak

Podružnica v Celovcu.

Trgovina s steklom, porcelanom, kamenino, kuhinjsko opravo, svetilkami, cunjami in surovinami.

Zastopnik tovarne za kalcium-karbid v Šibeniku.

Brzojavni naslov: Roja, Beljak.

Telefon: Beljak 32. — Celovec 128.

Mizarskega učenca

iz boljše hiše sprejme takoj

Peter Kancijan,

mizarski mojster

v Celovcu, St. Veiterstrasse, šte. 8.

Mlin

s petimi kameni pri zmeraj enako močni vodi v **Mlinarah** se takoj odda. Več pove J. Mikl, Dričavas pri Bekštanju.

Izvrstna pristna

goriška vina

razprodaja po najnižjih cenah krčmar in vinski trgovci

PETER BIRSA, Gorica, Rabatišče 5.

— Priporoča se zlasti častiti duhovščini. —

Kupujte narodni kolek!

PETER MERLIN v Celovcu

Kosarske ulice št. 4 „Pri zlati krogli“ Fröhlichovec ulice št. 9.

prilagojena kot sloveča od leta 1832 obstojeca

trgovina s špecerijskim, kolonialnim in materialnim blagom in deželni pridelki svojo bogato sortirano zalogo z izvrstno kakovostjo in z najtočnejšo postrežbo. — Precizitnim župnijskim uradom priporoča patentirano olje za večno luč, posebno fino kadilo, francosko patentirano steno itd.

Moštove tvarine

z natančnim navodilom, kako se uporabljajo za napravlanje neškodljivega, dobrega in krepkega mošta za malo južno, razpošilja po poštne po-zvetju **Franc Hubmann, Celovec, Heingasse 8.** Cena za 1 polovnjak 10 K.

Nobenega mrčesa ni več Fichtenin.

Fichtenin umori hitro in gotovo stenice, ščurke, miši, mravlje, prašičke itd., ugonablja psom bolhe, uničuje gosenice, listne in krvne uši, bolhače itd. v sadonosnikih in vrtilih.

Najboljše branilo za domače živali proti komarjem, muham in obadam.

Popolen uspeh! Zajamčeno brez strupa!

Zaloga v Celovcu: Pri Antonu Kober, drogerija pri „Rdečem križu“; Alojziju Schaffer, drogerija pri „Črnem psu“; Francu Murko, Amandu Prosen, Rozini Valesi.

Zaloga v Beljaku: Pri Janezu Bachlechner; Francu Martinek, Francu Michol, A. Marocutti, M. Pippan, Preslauer & Brugger, V. Pufitsch, P. Weiss.

Zaloga v Trgu: Pri M. Gasperčiču, Jožefu Klaus.

Zaloga v Št. Vidu ob Glini pri Janezu Knaus.

Edino pristen je le

Thierry-jev balsam

z zeleno var-redovnica. Najmanjša pošiljatev 12 1/2 ali 6 1/4 slveno znamko ali patentirana družinska steklenica za potovanje K 5.—, Zavoj brezplaćen.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo.

Najmanjša pošiljatev 2 lončka K 3.60. — Zavoj brezplaćen. Obe domači sredstvi sta povsod znani kot najboljši zoper tišanje v zelodu, gorečico, krče, kašelj, zasiljenje, vnetja, ranitve, rane itd.

Naročila ali denarne pošiljate se naj naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga skoro v vseh lekarnah.

Lepo arondirano posestvo z dobro idočo gostilno na Slovenskem Koroškem,

blizu železniške postaje, ob križišču več cest, dober kraj za trgovino, z lepo hišo, gospodarskim poslopjem, njivami, travniki in gozdom, se proda zaradi prese-litve za 18.000 K.

Več pove g. dr. Ferd. Müller, odvetnik v Celovcu.

Največja trgovina te stroke:

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, zmerom najnovejše.

Največja zaloga tudi za prodajanje **na debelo** za trgovce še vedno po starih cenah, četudi se je blago podražilo. Za ženine in neveste zmerom najnovejše blago. Cene brez konkurence.

Vsi uslužbenci znajo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine, Celovec, vogel Kramerjeve ulice in Novi trg.

Lovske puške



vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštine prosto.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak **kmetijski stroj**, naj se obrne naravnost na tovarno

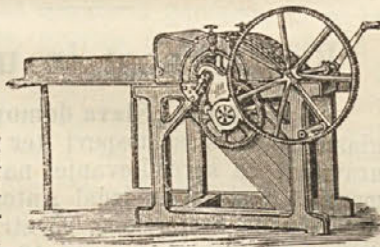
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki **vodovodi**, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobo na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.



Vinske in sadne stiskalnice

z dvojnimi stiskalom „Herkules“ za ročno obrat.

Hidravlične stiskalnice

za velik pritisk in velike učinke.

Mlini za sadje in grozdje. Obiralniki.

Povsem urejene moštarnice, stalne in za prevažanje. Stiskalnice za pridelovanje sadnih in jagodnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, sadne lupilnice in rezalnike. Samodelujoče patentovane prenosne in vozne brizgalnice za vinograde, sadje, drevje, hmelj, grenkuljico „Siphonia“. Pluge za vinograde. Vse te stroje izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši sestavi

Ph. Mayfarrth & Co.

tovarne poljedelskih strojev, železolivarne in parne kovanice

Dunaj, II/1, Taborstrasse št. 71.

Odlikovani z nad 600 zlatimi, srebrnimi kolajnami itd.

Obširni ilustrirani ceniki zastoj in franko. — Zastopniki in prekupei se iščejo.



Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

➔ **Kolodvorska cesta št. 27.** ➔

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

➔ Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila. ➔

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest zrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve zrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.